

פועל מבוטל ביקש את כספו מקרן הביטוח - וקיבל קדחת. הוא גילה שלמרות ששילם לא מגיע לו. לאיזה כים נכנס הכסף?

ביטוח, וזו השקיעה אותם באגרות-החוב הסתדרתיים.

לפי חוקי המדינה חייבת כל קרן להשקיע 80% מהונה בניירות-ערך ממשלתיים, אולם במיקרה זה הודיע פינחס ספיר מפורשות, כי הוא רואה בניירות-הערך הסתדרתיים כאילו הן ניירות ממשלתיים.

פשוט בתכלית: ההסתדרות החייבת כספים לפועלי הבניין, לוקחת אותם מן האוצר, השייך לכלל אזרחי ישראל, ומשקיעה אותם בעסקיה. וכל זה בתנאי פרעון נוחים ול-זקופה ארוכה.

זה מה שנקרא בלשון אנשים פשוטים "מתת מן השמיים".

"את מי את מייצגת?"

ל שרי-הקרנות ההסתדרותי יש אמנם הרבה כוונות טובות, אולם כאיש מפי-לגת-מיעוט אין לו השפעה רבה בממלכת ההסתדרות.

הוא רוצה, למשל, לאחד את הקרנות, ליעיל אותן, לצמצם את המנגנונים שלהם, ליצור מגע יותר הדוק בין השכיר לבין

הקופה שלו - אך בין רצונו לבין המציאות ישנו מרחק רב.

הודתה יהודית נחמן, היועצת המשפטית של המחלקה לפנסיה: "המחלוקה שלנו מסתפקת גם ייעוץ משפטי אישי לכל חבר שיפונה אלינו. לצערנו, אין ייעוץ משפטי מאורגן במועצת הפועלים. ההסתדרות אינה מספקת ייעוץ משפטי חניס לחבריה. אם חבר פונה לקרן, ואינו מרוצה מהחלטתה,

לפני שהוא מערער הוא פונה אלינו לקבל ייעוץ. לפעמים הנך עוונד במצב לא נוח, כאשר אתה נותן לו תשובה שאינה מספקת אותו. הוא שואל: 'את מי את מייצגת? את הקרן או את החבר?' ההגדרה לא ברורה".

והיא עוד פחות ברורה לאלפים הרבים של המבוטחים שלא מגיעים כלל לידי בקשת ייעוץ משפטי. מן הטעם הפשוט: הם לא יודעים בדיוק מה הזכויות שלהם, ועוד פחות מכך הם יודעים על איוושהי לשכה לייעוץ משפטי, הנמצאת אי-שם במסדרונות הארוכים-ארוכים של הוועד-הפועל.

התקיימו אמנם, מטעם קרן פועלי הבניין, למשל, אסיפות הסברה, אולם רק במקומות עבודה גדולים, כלשון אחד מן פקידיה הבכירים של הקרן. וגם זה היה לפני שגוש שנים.

והיום? "זוהי באמת בעיה", מודה ה-פקיד.

מאילת זגבעתיים

ב מושאל שערך השבוע העולם הזה בריכוזי פועלים, התברר כי למעלה ממ

ברצינות על נושאים כאלה. חוסר הסברה מקיפה ועמוקה ומתמדת - זוהי אולי ה-אשמה החמורה ביותר של צמרת ההסתדרות, בתחום קרנות הביטוח.

אצל עלי, לדוגמה, המצב ברור. הוא פיר על בניין בן 24, רחוק בריא שלא פוחד משום עבודה קשה. "הצרה היא", הסביר עלי, "שעשיתי אין לי בכלל עבודה - לא קלה ולא קשה".

עד שנפל קורבן לאבטלה, לא השקיע הרבה מחשבה בכל מה שקשור לקרן שלו - קרן פועלי הבניין. הוא ידע שמנכים משכרו, אולם במשך ארבע שנים תמימות לא קיבל שום תלוש המעיד על כך. "הקבלן אמר שהוא מוריד", סיפר, "וזהו".

"אחר-כך", הוסיף והסביר, "במשך שני תיים קיבלתי כבר תלושים וגם פינקס, ר באמת יש בו רישומים. עכשיו, כשאני מובי-טל, לא נישגתי בכלל לקרן לקבל כסף ב-חורה, כי אומרים אצלנו שלא נותנים, אלא רק אם הפסקת בכלל לעבוד ועזבת את ה-מקצוע, או שפתחת איזה עסק פרטי".

אצל סלים הבעיה היא אחרת. הוא באמת עזב את מקצוע הטייחות (סוג אא), ניכנס

לשותפות בחנות לכלי זכוכית. הוא החל ל-עבוד ב-1956 וסיים ב-1966, וקיבל מן הקרן סכום של 2152 לירות. זה נראה לו מעט מדי, אבל בכרטיסיה שלו, במשרד הקרן, היה רשום שחור על גבי לבן: 2152 לירות.

כי בפינקס החבר של הקרן כתוב בפירוט: "עם התשלום במקום עבודתך - דאג לקבל את האישיורים לתשלומי קרן הביטוח. שמור על האישיורים - הם הזיכוי להשבונך".

הציתם מנותקים לגמרי מבעיות הביטוח והפנסיה שלהם. הם משלמים. זאת הם יודעים. פשוט מורידים להם כסף מן ה-משכורת. אבל מה שנקרא בלשון פקידות הקרנות "תודעת ביטוח" - זאת אין ל-הם לגמרי.

בשנה האחרונה חלה אמנם התעוררות בשטח זה, כי המיתון מדאיג ומפחיד. אולם בשנות השפע לא חשב כמעט שום פועל

שר הקרנות זיידל ליום מיליון לירות

ומה יעשה הפועל שלא קיבל אישיורים? ועוד כתוב בפינקס: "חברו עליך להקפיד על תשלום השתתפותך בקרן. רק תשלום זה, בצירוף תשלום נותן העבודה, מקנה לך את הזכות ליהנות ממלוא הזכויות שי מעניקה הקרן".

ומה יעשה החבר שמעבירו לא שילם את הסכום הנדרש ממנו? ואם סולל-בונה עצמו לא מקפיד לשלם, מה אפשר כבר ל-רוש מקבלן פרטי, שאין לו ערכים הסי-תדרותיים?

ובכלל: פנה מיד אל סניף הקרן שבמקום מגוריך, ומסור את האישיור לשם רישום בפנקסך, ולא יאוחר מ-3 חודשים מיום הוצאתו - אחרת עלול הדבר לפגוע ב-זכויותיך".

בפינקסו של סלים, לדוגמה, רשומים מקומות עבודה כמו סולל-בונה תל-אביב, אחר-כך סולל-בונה אילת, אחר כך לומיר, ושמצר ובליזובסקי וברולי ורסקו ומזרחי ושוב הפעם רסקו, ואחר כך רוביני-שטיין חולון וברמן תל-אביב ושקר נתניה ודויר לעולה.

כלומר: במיקרה האידיאלי, שבו שולמו עבורו כל התשלומים, ואף נרשמו כדת ו-כדון, היה על סלים להתרוצץ על פני הארץ, כשתלושים בידו, כדי להגיע לגבעתיים, שם נמצאים משרדי הקרן שלו, ולדאוג לרישום המתאים. וכל זה בעידן המיכון המשרדי והמחשבים האלקטרוניים.

פרישה מנופחת

ת יאורבית, ידלים עלי וסלים - הראשון צעיר ערבי מטייבה והשני צעיר עברי מאור-יהודה - לשנות את נותגי הגביה והרישום בקרן שלהם. כי ההסתדרות, על כל שלוחותיה, היא דימוקרטית. הם פשוט צריכים לקחת חלק פעיל יותר ב-חיה של הסתדרות פועלי הבניין. או ה-פקידים המבוטחים בקרן לפקיד. הם צרי-כים לבוא לאסיפה הכללית של הקרן שלהם, ולבחור נציגים כרוחם למוסדות המנהלים.

אפשרי הדבר? לא ולא. כי הפאטנט ההס-תדרותי הידוע מאפשר אמנם דימוקראטיה, אך רק לחצאין. חצי נבחר וחצי ממונה.

הערבי פועל בניין צעיר בשם עלי בראנסי מן הכפר מטייבה אשר במשור-לש. כל זמן שעבד, לא דאג כלל לכספי הביטוח. כשזדקק לאב-סלה נזכר בכסף. ואז התברר לו כי לא נותנים את כספי הביטוח למוטבליים.

פועל בניין בשם סלים מזרחי. כשעבד ניכו הרבה כסף ממשכורתו, מבלי לני-סור לו תלושים. כשעזב את מקצועו, ביקש את הכסף.